

Ravn *Corvus corax*

Global utbredelse

Ravnen er en av de fugleartene som har videst utbredelse. Den finnes over størstedelen av Europa, unntatt Danmark og fra Polen til Frankrike, hvor den er utryddet. I Afrika finnes den sør til 15 °N, langs østkysten nesten til Ekvator. I Asia mangler den bare i sørøst fra India til Kina og Japan, samt lengst nord i Sibir og på de russiske øyene. Den finnes i Nord-Amerika sør til Yucatan i Mexico, men mangler i Midtvesten og de østre stater av USA. På de kanadiske øyer og Grønland hekker den til 80 °N. I Øst-Tibet hekker den opp til 4480 moh (Coombs 1978).

Norsk utbredelse og habitatvalg

I Norge hekker ravnen i praksis fra de ytterste øyer til høgfjellet og så langt nord og øst den kan komme. Når manglende dekningsgrad tas med i betraktning, vises dette tydelig av Atlas-kartet. Likevel kan den mangle eller være fåtallig lokalt, bl.a. på Jæren og en del av lavlandet østafjells. Tilgangen på hekkplasser kan være begrensende for utbredelsen i noen naturtyper.

I vårt land er ravnen i hovedsak en klippehekker som er knyttet til fjellsider og brattheng. I innlandet velger den utilgjengelige flog, mens den i kystlandskapet også utnytter småskrenter, kanter og lavkupertede områder. Den er tilpasningsdyktig og har ingen problemer med å slå seg ned i skoglandskap og kulturmarker. Bestemmende for dens valg av hekkeområder er tilgangen på animalsk næring, både levende bytte og dødt materiale. De beste forhold finnes åpenbart langs kysten, men kulturlandskapet gir også gode livsbetingelser.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Bestandsstudier i en del kystområder, sammenlignet med tilsvarende studier i Storbritannia og Sverige, gir grunnlag for et grovt bestandsestimat på landsbasis. I fire kommuner i Møre og Romsdal (430 km²) er bestandstettheten funnet å være i gjennomsnitt 1 par pr. 4.7 km². Det er størst tetthet på de ytre øyene, med ca. 700 m som minimumsavstand mellom bebodde reir, unntaksvis ca. 400 m. Gjennomsnittsavstand i de tetteste områdene er likevel ca. 1.2 km. Dette øker innover fra kysten til ca. 3 km i de indre øyområdene og ca. 5 km i de midtre fjordstrøkene. I indre strøk er reiravstanden enda større. Dette sammenfaller med erfaringene fra Sverige, Storbritannia og USA (Dymond & Marquiss 1986, Dare 1986, Marquiss & Booth 1986, Strandvik pers. medd.). Det er derfor grunn til å tro at dette representerer maksimal bestandstetthet i spesielt gunstige områder. Tilsvarende tetthet finnes sikkert også andre steder langs norskekysten, mens man i innlandet og særlig i lavlandet østafjells må regne med vesentlig lavere bestandstetthet. Ut fra dette og Norges totalareal, vil et nøkternt bestandsestimat for ravn gi en bestand på 20.000-30.000 territorielle par.

Det er viktig å være klar over at hekkfuglene er strengt territorielle og holder seg parvis innen sitt

territorium stort sett hele året. Yngre, ikke-etablerte fugler er sosiale og søker etter kadavre, åtsler og søppelplasser over store områder. De kan derfor lett gi inntrykk av en langt større ravnebestand enn det reelle.

Ravnen har vært etterstrebet i nyere tid, særlig i østlandsområdet og i innlandet, og bestanden har vært desimert fram til ny tid. Bl.a. manglet den helt som hekkfugl over deler av Østlandet. Trolig var det særlig utlegging av giftåte som forårsaket dette, men også jakt, fangst og reirplyndring. De seinere år har bestanden tatt seg noe opp, og den har nå stort sett tatt i bruk sine tidligere og naturlige områder, selv om det fortsatt vil kunne være rom for økning i enkelte distrikter.

Hekkebiologi

Hos oss har ravnen hovedsakelig vært klippehekker som benytter brattheng med hulrom og nisjer som reirplass. Får den være i fred, hekker den gjerne i skog og bygger reir både i bartrær og lauvtrær. På lave småøyer og holmer kan reiret ligge lett tilgjengelig, mens det i fjellområder på fastlandet ofte er helt utilgjengelig. Den er en av de aller tidligste hekkfuglene. På kysten kan egglegging skje i februar og de første ungene være flygedyktige fra ca. 10. mai. Vanligere er egglegging i mars-april. Eggene ruges i 18-19 dager, og ungene flyr etter ca. 5 uker.

Ravnen regnes som kjønnsmoden som 2-åring, men bestandsstudier har vist at i tette hekkebestander er det ikke territorier tilgjengelig. Fuglene må derfor vente med etablering til de er minst 4-5 år gamle.

Trekkforhold

Ringmerkingsgjenfunn fra Norge viser at hekkfuglene stort sett holder seg innenfor sitt territorium hele året. Yngre fugler, inntil de er 4-5 år gamle, streifer derimot mye, stort sett innenfor en avstand på 100 km i alle retninger fra der de er født. Enkelte fugler trekker lenger, og fugl fra Møre og Romsdal er gjenfunnet i Rogaland, Buskerud og i Trøndelag. I regelen etablerer de seg likevel som hekkfugler i nærheten av fødestedet.

Alv Ottar Folkestad

Ravn *Corvus corax*

995 ● Konstatert hekking

580 ● Sannsynlig hekking

643 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

